

Wat is kritische empathie en waarom is het belangrijk?

We leven in een pluriforme samenleving waar veel ideeën over goed en kwaad naast elkaar bestaan. Die verschillen leiden soms tot conflicten, dat hoort ook bij een gezonde democratie. Voor jezelf en voor onze democratie is het wel belangrijk dat je kan begrijpen dat mensen met verschillende achtergronden tot verschillende ideeën komen en dat jouw achtergrond ook meespeelt in jouw opvattingen. Je in kunnen leven in de ander en begrijpen hoe achtergrond, ervaringen en normen en waarden meespelen in hun, maar ook je eigen ideeën, noemen we kritische empathie.

Er wonen ruim 17 miljoen mensen in Nederland. Iedereen heeft zijn eigen verhaal, zijn eigen geschiedenis en ervaringen. Zo wordt iedereen gevormd tot de mensen die ze nu zijn. Sommige ervaringen deel je met anderen, maar er is niemand met wie je ze allemaal deelt. Hoe jij jezelf ziet, je identiteit, wordt mede ingegeven door die geschiedenis en ervaringen. Je identiteit is op zijn beurt weer van grote invloed op de standpunten die jij inneemt. Niet alleen over zichzelf, maar ook over de wereld om hen heen. Als je je hier niet van bewust bent, kan dat leiden tot onbegrip en die onbegrip kan leiden dat iedereen zich terugtrekt binnen de eigen bubble.

Met kritische empathie kun je dit voorkomen. Je leert dan te achterhalen welke ervaringen tot de standpunten van andere mensen hebben geleid. Dit doe je door te bedenken welke waarden iemand heeft en hoe die waarden bij hun achtergrond passen. Wat de maatschappelijke positie van iemand is. En welke gevolgen dat heeft voor iemands standpunten.

Met kritische empathie doe je dus meer dan alleen het erkennen van verschillende opvattingen. Je leert je open te stellen voor de ander door hun opvattingen te begrijpen, door je in te leven in mensen met andere ervaringen. En te bedenken hoe jij zou reageren als jij in dezelfde positie zou zitten.

Uitleg Rubric

Kritische empathie is een lastige vaardigheid om te leren. Je moet de vaardigheid dan ook in stapjes doorlopen. De onderstaande rubric helpt je bij die stapjes. Je begint bovenaan in de rubric. Bij iedere stap naar onder heb je telkens de informatie van de stap daarboven nodig. Maak dus eerst altijd de eerdere stap af. Je leert dus van boven naar beneden steeds meer onderdelen van kritische empathie.

Van links naar rechts zie je de mate van diepgang van de vaardigheid beschreven. Bij beschrijven kun je uit de tekst of video de ideeën van de ander halen. Bij analyseren kun je uitleggen hoe die ideeën samenhangen met iets anders, bijvoorbeeld bepaalde waarden of politieke overtuigingen. Evalueren betekent dat je de ideeën van de ander, maar ook je eigen ideeën, kunt beoordelen op basis van de criteria in de rubric.

Doordat meningen mede gevormd worden door ervaringen, politieke overtuigingen en de waarden die de basis vormen voor de identiteit van mensen, kan een discussie over hun meningen overkomen als een discussie over hun identiteit. Dit onderkennen kan alleen als je alle voorgaande vaardigheden op het meest diepgaande niveau beheerst.

Rubric

Vaardigheid	Beginsituatie	Basis	Gevorderd	Expert
<i>Herkennen van context</i>	<i>Je bent je bewust dat er een discussie is over een maatschappelijk onderwerp</i>	Je kunt een <i>beschrijving</i> geven van de situatie waardoor er een maatschappelijke discussie is ontstaan	Je kunt de maatschappelijke discussie <i>analyseren</i> vanuit verschillende politieke/morele opvattingen van de betrokken partijen	Je kunt de discussie <i>evalueren</i> vanuit een breder sociale, politieke en/of historische context
<i>Herkennen van standpunten</i>	<i>Je weet dat er meerdere standpunten zijn en dan mensen deze standpunten met argumenten verdedigen</i>	Je kunt van verschillende standpunten <i>beschrijven</i> wat volgens jou hun hoofdargument is	Je kunt <i>analyseren</i> welke ideeën en feiten er achter de verschillende standpunten zitten	Je kunt <i>evalueren</i> in hoeverre de meningen en feiten elkaar ondersteunen bij verschillende standpunten
<i>Herkennen van onderliggende redenen</i>	<i>Je begrijpt dat mensen verschillende redenen hebben om een bepaalde positie in te nemen in een discussie</i>	Je kunt <i>beschrijven</i> welke waarden er achter de posities binnen de maatschappelijke discussie schuilgaan	Je kunt <i>analyseren</i> hoe specifieke waarden binnen een groter geheel van politiek/morele overtuigingen vallen	Je kunt <i>evalueren</i> hoe waarden en overtuigingen mede veroorzaakt worden door achtergrond, ervaringen, en geschiedenis
<i>In kunnen leven in verschillende achtergronden</i>	<i>Je kunt bedenken dat mensen met verschillende achtergronden anders denken dan jij</i>	Je kunt voorbeelden geven uit je eigen leven die de emoties en ervaringen die spelen bij de ander in de discussie <i>beschrijven</i>	Je kunt <i>analyseren</i> wat jij zou denken /voelen /doen als jij dezelfde overtuigingen had	Je kunt <i>evalueren</i> wat jij zou denken/voelen/doen als jij dezelfde achtergrond en ervaringen had
<i>In kunnen leven in het belang van argumenten</i>	<i>Je kunt argumenten voor en tegen een positie geven</i>	Je kunt een soortgelijke situatie <i>beschrijven</i> waar jij je niet erkend voelde of zou voelen door wat een ander zei	Je kunt <i>analyseren</i> waarom argumenten voor jou belangrijk zijn en hoe waarden en overtuigingen te maken hebben met wie je bent	Je kunt <i>evalueren</i> hoe de identiteit van iemand ter discussie staat in bepaalde discussies

Politiek: Opvattingen over hoe een land bestuurd moet worden

Moreel: Opvattingen over wat goed en kwaad is

Maatschappelijk onderwerp: een discussie die in ons land, of onze stad speelt

Identiteit: Datgene wat jou tot degene maakt wie je bent

Maatschappelijke Controverse 1: Opvang vluchtelingen

Je krijgt zometeen teksten van twee tegenover elkaar staande standpunten in een maatschappelijke discussie te lezen.

Je gaat in een groepje van 3 a 4 leerlingen eerst de vragen onder het kopje vooraf bespreken, dan lezen jullie allemaal de tekst en bespreken de rest van de vragen met elkaar. Maak individueel aantekeningen van wat jullie bespreken.

Strategie: *Bij controverses is het altijd belangrijk om je mening uit te stellen. Je moet vooraf nadenken over welke verschillende posities mensen in kunnen nemen. Het is daarnaast belangrijk om eerst na te denken waarom mensen een bepaald standpunt innemen en welke mensen dat standpunt zullen hebben. Tijdens het lezen van een artikel is het erg belangrijk om te bedenken welke waarden er achter de mening en argumenten schuil gaat. Na een artikel gelezen te hebben is het belangrijk om standpunten in een breder perspectief te plaatsen.*

Er is bij de landelijke verkiezingen veel aandacht geweest voor de vluchtelingenstroom naar Europa. Een van de centrale vragen was of we vluchtelingen niet beter in de regio kunnen opvangen. Daar bedoelen mensen mee dat vluchtelingen in buurlanden van het land waar zij uit vluchten worden opgevangen en dat Europese landen dan financiële steun geven.

Voorstander

Onderstaande vragen gaan over het artikel [Opvang asielzoekers in hun eigen regio](#)

Voordat je gaat lezen:

1. Over welk maatschappelijk vraagstuk gaat dit?
2. Waarom speelt deze discussie nu?
3. Wie is de auteur? Wat voor persoon denk je dat de auteur is (maatschappelijke positie, rijk / arm, uit de randstad of daarbuiten, leeftijd, afkomst)
4. Welke positie heb ik over dit onderwerp?
5. Welke andere standpunten zijn er bij dit onderwerp?
6. Wat zou ik vinden als ik dezelfde achtergrond als de auteur zou hebben?

Lees nu het artikel:

1. Welke argumenten geeft de auteur?
2. Welke feiten ondersteunen de mening van de auteur?
3. Welke waarden liggen ten grondslag aan de positie die de auteur inneemt?
4. Waarom is die waarde van belang voor de auteur?
5. Welke waarden zijn voor mij belangrijk in deze discussie?

Achteraf:

1. Kun je de overtuigingen in het stuk plaatsen binnen andere politieke of morele overtuigingen?

2. Kun je begrijpen waarom de auteur deze overtuigingen heeft vanuit de achtergrond van de auteur?
3. Kun je uitleggen waarom de auteur de argumenten gegeven in het stuk belangrijker vindt dan de argumenten die tegen de positie van de auteur te geven zijn?
4. Kun je uitleggen waarom deze discussie tot veel emotionele reacties bij mensen leidt?

Tegenstander

Onderstaande vragen gaan over het artikel [Rek is uit de opvang in eigen regio](#)

Voordat je gaat lezen:

7. Over welk maatschappelijk vraagstuk gaat dit?
8. Waarom speelt deze discussie nu?
9. Wie is de auteur? Wat voor persoon denk je dat de auteur is (maatschappelijke positie, rijk / arm, uit de randstad of daarbuiten, leeftijd, afkomst)
10. Welke positie heb ik over dit onderwerp?
11. Welke andere standpunten zijn er bij dit onderwerp?
12. Wat zou ik vinden als ik dezelfde achtergrond als de auteur zou hebben?

Lees nu het artikel:

6. Welke argumenten geeft de auteur?
7. Welke feiten ondersteunen de mening van de auteur?
8. Welke waarden liggen ten grondslag aan de positie die de auteur inneemt?
9. Waarom is die waarde van belang voor de auteur?
10. Welke waarden zijn voor mij belangrijk in deze discussie?

Achteraf:

5. Kun je de overtuigingen in het stuk plaatsen binnen andere politieke of morele overtuigingen?
6. Kun je begrijpen waarom de auteur deze overtuigingen heeft vanuit de achtergrond van de auteur?
7. Kun je uitleggen waarom de auteur de argumenten gegeven in het stuk belangrijker vindt dan de argumenten die tegen de positie van de auteur te geven zijn?
8. Kun je uitleggen waarom deze discussie tot veel emotionele reacties bij mensen leidt?

Vlog

Maak nu individueel een video van ongeveer 5 minuten op basis van je antwoorden en de rubric over kritische empathie.

1. Leg in je video uit waar de discussie over gaat en waarom het nu in het nieuws is.

2. Leg uit welke standpunten er zijn in de discussie en waarom mensen die standpunten innemen.
3. Leg uit welke waarden en ideeën onder de verschillende standpunten liggen.
4. Leg uit wat jij zou doen als je dezelfde achtergrond zou hebben als de mensen die de verschillende standpunten aanhangen.
5. Beargumenteer wat jouw mening is in de discussie
6. Leg uit wat jouw mening te maken heeft met wie jij bent en hoe dat verschilt van wie de ander is.